

บทที่ 5

การสรุปผล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดิน
จังหวัดชุมพร กรณีศึกษา: ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดิน
ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

1.1.2 เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขต
ปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

1.1.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของ
เขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

1.1.4 เพื่อหาแนวทาง การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง
ทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลและการค้นหาจากเอกสาร
วิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตและสำรวจชุมชน

1.2 ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1.2.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ประชาชนชาวบ้าน ในตำบลถ้ำสิงห์ จำนวน 5 ราย ซึ่งอาศัยอยู่ในชุมชน
และสามารถบอกเล่าข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้

2) ผู้นำชุมชน จำนวน 6 ราย ประกอบด้วย นายกองค์การบริหาร
ส่วนตำบลถ้ำสิงห์ กำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัด
ชุมพร

3) แกนนำเกษตรกร จำนวน 2 ราย ประกอบด้วย ประธานวิสาหกิจชุมชนกาแฟถ้ำสิงห์ และประธานกลุ่มเกษตรกรผู้ทำสวนกล้วยหอมทองตำบลถ้ำสิงห์

4) เกษตรกรในตำบลถ้ำสิงห์ จำนวน 20 คน ที่สามารถให้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

5) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ทำงานในตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร จำนวน 2 ราย

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ได้รับการพัฒนามาจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่พัฒนาขึ้นไปหาความจริงเชิงเนื้อหา ก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมสอดคล้องตามวัตถุประสงค์

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยนำข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ด้วยการจำแนกประเภทข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล และสร้างข้อสรุป

1.3 ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1.3.1 สถานะของกลุ่มตัวอย่าง

1) ผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้านในตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร จำนวน 5 ราย

เพศ ชาย 5 ราย

อายุระหว่าง 51-79 ปี

ระดับการศึกษา ประถมศึกษา 4 ราย

มัธยมศึกษาตอนปลาย 1 ราย

ระยะเวลาอยู่อาศัยในตำบลถ้ำสิงห์ 36-50 ปี

ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเกษตรกร 40-50 ปี

ฐานะทางเศรษฐกิจ ดี 1 ราย

ปานกลาง 4 ราย

2) ผู้นำเกษตรกร ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำสิงห์

1 ราย กำนันและผู้ใหญ่บ้านตำบลถ้ำสิงห์ จำนวน 5 ราย

ผู้นำกลุ่มเกษตรกร จำนวน 2 ราย รวม 8 ราย

เพศ ชาย 8 ราย

อายุระหว่าง 44-60 ปี

ระดับการศึกษา ประถมศึกษา 1 ราย

มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช. 2 ราย

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. 3 ราย

ปริญญาตรี 2 ราย

ระยะเวลาอยู่อาศัยในตำบลถ้ำสิงห์ 28-44 ปี

ระยะเวลาในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม 25-44 ปี

ฐานะทางเศรษฐกิจ ดี 5 ราย

ปานกลาง 3 ราย

3) เกษตรกรในตำบลถ้ำสิงห์ จำนวน 20 ราย

เพศ ชาย จำนวน 19 ราย

หญิง จำนวน 1 ราย

อายุระหว่าง 32-80 ปี

ระดับการศึกษา ประถมศึกษา 13 ราย

มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช. 3 ราย

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. 1 ราย

ปริญญาตรี 3 ราย

ระยะเวลาอยู่อาศัยในตำบลถ้ำสิงห์ ตั้งแต่ 5 - 53 ปี

4) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 2 ราย

เพศ ชาย จำนวน 1 ราย อายุ 55 ปี

หญิง จำนวน 1 ราย อายุ 46 ปี

ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

ระยะเวลาปฏิบัติงานในตำบลถ้ำสิงห์ 3 เดือน - 4 ปี

1.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ได้แก่

- 1) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

2) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

3) ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

4) แนวทาง การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

โดยสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมด้านต่างๆ ประกอบด้วย

1.1.1 การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร สามารถแบ่งออกเป็นก่อนการปฏิรูปที่ดินและหลังการปฏิรูปที่ดิน ดังนี้

ก่อนการปฏิรูปที่ดิน ตั้งแต่ พ.ศ. 2506-2537 ระบบเศรษฐกิจของตำบลถ้ำสิงห์ แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ พ.ศ. 2506 -2515 เศรษฐกิจของชุมชนเป็นเศรษฐกิจพึ่งตนเอง และช่วงที่ 2 พ.ศ. 2516-2537 เศรษฐกิจของชุมชนเป็นแบบทุนนิยม หลังการปฏิรูปที่ดินเป็นเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ต่อเนื่องมาจากก่อนการปฏิรูปที่ดิน ตั้งแต่ พ.ศ. 2538-2556 ซึ่งใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างรวดเร็ว ส่งผลมาจากการปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจากความสำเร็จทางด้านการคมนาคม

1.1.2 การเปลี่ยนแปลงระบบการเกษตรของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร สามารถแบ่งออกเป็นก่อนการปฏิรูปที่ดินและหลังการปฏิรูปที่ดิน ดังนี้

ก่อนการปฏิรูปที่ดิน ตั้งแต่ พ.ศ. 2506-2537 ระบบการเกษตรเป็นการเกษตรแบบผสมผสานระหว่างพืชและสัตว์ ใช้เทคโนโลยีชาวบ้าน ไม่มีการใช้สารเคมีในการผลิต ใช้แรงงานในครัวเรือน และพัฒนาสู่ระบบการเกษตรแบบพืชไร่เชิงเดี่ยวเพื่อการค้า ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและพัฒนามาสู่การเกษตรแบบระบบเข้มข้นเพื่อการค้า (ปลูกพืชไร่เชิงเดี่ยว ผลิตพืชสวนเชิงเดี่ยว) และพัฒนามาสู่การทำพืชสวนนอกฤดู ที่ได้รับการส่งเสริมความรู้จากภาคเอกชนเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว โดยไม่คำนึงถึงต้นทุนการผลิตและความเสียหายของสภาพแวดล้อมในชุมชน หลังการปฏิรูปที่ดิน ตั้งแต่ พ.ศ. 2538-2556 การเกษตรของชุมชนก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากแต่เริ่มให้ความสำคัญกับการผลิตไม้ผลแบบสวนผสมเพื่อลดความเสี่ยงด้านราคาและกระแสมาการทำเกษตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการส่งเสริม ทำให้เกษตรกรหัว

ก้าวหน้าในพื้นที่เริ่มปรับเปลี่ยนมาทำการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการเกษตรแบบพึ่งตนเองสรุปได้ว่าในชุมชนมีพัฒนาการทางการเกษตร ดังนี้

ช่วงที่ 1 ระบบการเกษตรเพื่อใช้บริโภค

ช่วงที่ 2 ระบบการเกษตรพืชไร่เชิงเดี่ยวเพื่อการค้า ระบบการเกษตรพืชสวนเชิงเดี่ยวเพื่อการค้าและระบบการเกษตรพืชสวนผสมเพื่อการค้า

1.1.3 การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินและการถือครองที่ดินของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

ก่อนการปฏิรูปที่ดิน ตั้งแต่ พ.ศ. 2506-2537 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย สร้างยุ้งฉาง สร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ขุดบ่อน้ำดื่ม ส่วนพื้นที่ที่เหลือก็ใช้ทำการเกษตรแบบไม่เต็มพื้นที่ ใช้แรงงานครัวเรือนทำเพื่อบริโภคเป็นหลัก ไม่มีการจัดแบ่งพื้นที่ ไม่มีแบบแผนการเพาะปลูก เมื่อพัฒนารูปแบบการผลิตเพื่อปลูกพืชไร่ ทำให้ใช้พื้นที่ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น บุกเบิกพื้นที่ใหม่ สภาพเศรษฐกิจครัวเรือนมีความเป็นอยู่ดีขึ้นจึงปรับเปลี่ยนต่อเดิมที่อยู่อาศัยเพิ่มเติม หรือปรับเปลี่ยน/ยุ้งฉางเป็นที่เก็บปัจจัยการผลิต มีการสร้างที่เก็บรถยนต์ ซึ่งการใช้พื้นที่ก็ปรับเปลี่ยนไปตามระบบเศรษฐกิจของครัวเรือนและระบบการเกษตรที่เปลี่ยนแปลงไป การถือครองที่ดินก่อนการปฏิรูปที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิในการถือครองที่ดิน ใช้เพียงเอกสารเสียภาษีบำรุงท้องที่ (ภบท. 5) หลังการปฏิรูปที่ดิน ตั้งแต่ พ.ศ. 2538 -2556 การใช้ประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกรมีประสิทธิภาพไม่เหลือพื้นที่ว่าง การเปลี่ยนการเพาะปลูกมาเป็นไม้ผลไม้ยืนต้น ทำให้มีรายได้สูงขึ้น การปลูกสร้างบ้านเรือนมีความมั่นคงถาวร มีสิ่งอำนวยความสะดวก ซื้อหารถยนต์ ตามฐานะทางเศรษฐกิจ การถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินของเกษตรกรมีความมั่นคงในการถือครองที่ดินมากขึ้น แต่มีข้อจำกัดสิทธิในการเปลี่ยนผู้ถือครอง ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม(พรบ.ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) เท่านั้นที่เป็นปัญหาของเกษตรกรที่ทำผิดระเบียบ

1.1.4 การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาด้านการเกษตรของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

ก่อนการปฏิรูปที่ดิน ตั้งแต่ พ.ศ. 2506-2537 เกษตรกรในชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ในการช่วยเหลือตนเองมากมาย เช่น ภูมิปัญญาในการโค่นไม้ การทำข้าวไร่ การประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร การเก็บเมล็ดพันธุ์พืช การสร้างที่พักบ้านเรือน และภูมิปัญญาในการเกษตรมากมาย เช่น การปราบวัชพืช การกำจัดศัตรูพืชด้วยสมุนไพร ตลอดจนมีความสามารถในการประดิษฐ์เครื่องมือใช้ไม้สอยต่างๆ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อแม่และบรรพบุรุษ หลังการปฏิรูปที่ดิน ตั้งแต่ พ.ศ. 2538 -2556 เมื่อมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเพาะปลูก

ทำให้เกษตรกรในชุมชนเลิกใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นปรับเปลี่ยนมาใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัย และเน้นการเพิ่มพื้นที่การผลิต เน้นการใช้สารเคมี ระยะเวลาเมื่อเกิดกระแสการดูแลสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภคเพิ่มขึ้น ทำให้เกษตรกรในชุมชนได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในการผลิตทางการเกษตรจากภาครัฐและภาคเอกชนภายนอกชุมชนมาใช้ในการเพาะปลูก เช่น การทำน้ำหมัก สารสกัดชีวภาพ การใช้น้ำส้มควันไม้ การใช้เชื้อไตรโคเดอร์มา ทำให้เกษตรกรหันมาให้ความสำคัญยอมรับความรู้และนำมาทดลองปฏิบัติในแปลงเกษตรกรรมเมื่อได้รับผลเป็นที่น่าสนใจก็ถ่ายทอดและบอกต่อสู่เครือข่าย แต่เมื่อเทียบกับปริมาณเกษตรกรในชุมชนแล้วยังมีปริมาณน้อย

1.1.5 การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับความเชื่อ ทศนคติของเกษตรกรของตำบล

ถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

ผลจากการศึกษาด้านความเชื่อ ทศนคติของเกษตรกรตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร แบ่งช่วงการศึกษาเป็น 2 ช่วง คือ ก่อนการปฏิรูปที่ดินและหลังการปฏิรูปที่ดิน ในความเชื่อ 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งบ้านเรือนในแปลงเกษตรกรรม
- 2) ความเชื่อเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม
- 3) ความเชื่อเกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวัน
- 4) ความเชื่อทางศาสนา
- 5) ความเชื่อเรื่องอื่นๆ

ก่อนการปฏิรูปที่ดิน ตั้งแต่ พ.ศ. 2506-2537 เกษตรกรในตำบลถ้ำสิงห์มีความเชื่อมากมาย เมื่อกล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งบ้านเรือนการเลือกไม้มาปลูกสร้างและความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นอยู่ต่าง ๆ มากมายรวมถึงความเชื่อเกี่ยวกับพระภูมิเจ้าที่ เนื่องจากในพื้นที่เป็นพื้นที่การเกษตร ทำให้มีความเชื่อในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับ ใจการไหว้เจ้าที่สวน ความเชื่อเกี่ยวกับจอมปลวก ทั้งมีความเชื่อเกี่ยวกับการเกิด การตาย ผี/วิญญาณ ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อเรื่องบาป-บุญ และความเชื่อทางศาสนาต่างๆตลอดจนความเชื่อเกี่ยวกับพ่อตาถ้ำสิงห์ ที่ได้รับการปลูกฝังต่อกันมา หลังการปฏิรูปที่ดิน ตั้งแต่ พ.ศ. 2538 -2556 เมื่อการคมนาคม การสาธารณสุขปลอดภัยมีความสะดวกขึ้น และการเข้ามาของเทคโนโลยี สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก คนในชุมชนได้รับการศึกษาที่เพิ่มขึ้น ทำให้ความเชื่อต่างๆของชุมชนเริ่มน้อยลง ปัจจุบันความเชื่อในชุมชนคงเหลือเพียงกลุ่มคนที่เป็นผู้สูงอายุ และคนรุ่นเก่าของชุมชนเท่านั้น

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ในด้านเศรษฐกิจ ด้านระบบการเกษตร ด้านการใช้ประโยชน์และการถือครองที่ดิน ด้านภูมิปัญญาทางการเกษตร ด้านความเชื่อและทัศนคติของเกษตรกร ส่งผลต่อองค์การสังคมและสถาบันทางสังคม ดังนี้

1. ครอบครัวที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ และพฤติกรรมกรรมการบริโภค ตลอดจนการยกระดับชนชั้นของครอบครัวเกษตรกรเป็นชนชั้นกลางมากขึ้น
2. สถาบันการศึกษา ลดบทบาทในชุมชนน้อยลงเนื่องจากไม่ได้รับความเชื่อมั่นในการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนและให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในชุมชน
3. สถาบันทางศาสนา ลดบทบาทในการเป็นจุดศูนย์รวมทางจิตใจของคนในชุมชนลง เนื่องจากการปรับเปลี่ยนความเชื่อของคนในชุมชน และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของศาสนานิกายที่มุ่งเชิงวัตถุ ทำให้คนในชุมชนลดความศรัทธาและส่งผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างน้อยลง
4. สถาบันเศรษฐกิจ เป็นสถาบันที่มีความสำคัญและเพิ่มบทบาทมากขึ้นในชุมชน ทั้งสถาบันทางการเงิน เพื่อสนับสนุนจะช่วยเหลือให้ชุมชนบริหารแหล่งเงินทุนของตนเอง และสถาบันทางเศรษฐกิจที่ช่วยเหลือสนับสนุนและแก้ไขปัญหาาราคาของสินค้าเกษตรและมีความต้องการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตในชุมชนที่มีแนวโน้มการเติบโตของสถาบันเศรษฐกิจของชุมชนที่ดีขึ้น
5. สถาบันการเมือง เป็นสถาบันที่เข้ามามีบทบาทสูงในชุมชนและเป็นสถาบันที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้และเป็นศูนย์รวมอำนาจในชุมชน ที่อาจส่งผลดีหรือผลเสียให้ชุมชนได้
6. สถาบันศิลปะและนันทนาการ ปัจจุบันลดบทบาททางสังคมลงมากเนื่องจากความเจริญทั้งทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทำให้คนในชุมชนสามารถพักผ่อนและมีกิจกรรมเพื่อความบันเทิงได้ที่บ้าน ไม่จำเป็นต้องออกมาร่วมกิจกรรมในชุมชน และการแพร่ของศิลปะและความบันเทิงที่ไร้พรมแดน ทำให้เด็กและเยาวชนปรับเปลี่ยนค่านิยมและพฤติกรรมด้านต่างๆ
7. สถาบันอนามัย ที่เข้ามาทำหน้าที่และเพิ่มบทบาทสูง เนื่องจากคนในชุมชนได้ลดความสำคัญของการดูแลสุขภาพลง ทั้งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภค และการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตและวิถีการดำเนินชีวิตที่สะดวกสบายขึ้น
8. สถาบันภาษาและการสื่อสาร เริ่มเข้ามามีบทบาทส่งผลให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและสามารถรับรู้ข่าวสารได้รวดเร็ว ทำให้ความเชื่อบางอย่างในชุมชนหมดไป ทั้งยังมีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องมือสื่อสารของคนในชุมชน

9. สถาบันคนนาคนสง มีบทบาทต่อคนในสังคมสูงมาก ซึ่ง องค์กรในชุมชนพยายามพัฒนาให้ทั่วถึง เพราะเกษตรกรจะให้ความสำคัญกับถนนลาดยางหรือคอนกรีต จึงทำให้องค์กรในชุมชนต้องพยายามจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการและเป็นการรักษาฐานเสียงของตนเอง หวังว่าจะได้เข้ามาบริหารต่อไปหลังจากหมดวาระ ทำให้งบประมาณสนับสนุนในกิจกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าด้านการจัดการเรียนรู้ที่ผู้นำมองว่าไม่มีความจำเป็น

10. สถาบันวิทยาศาสตร์ ได้เปลี่ยนแปลงจากครัวเรือนเกษตรกรทั่วไปมาเป็นหน้าที่ของปราชญ์ชาวบ้าน แกนนำเกษตร หรือผู้นำที่สามารถนำความรู้มาทดลองปฏิบัติใช้ให้เหมาะกับครัวเรือนของตนเอง และมีการเผยแพร่ความรู้ต่างๆ ให้กับเครือข่ายหรือเกษตรกรที่สนใจในชุมชน ส่วนร้านขายปัจจัยการผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ทำหน้าที่ให้ความรู้และข้อมูลในส่วนที่เป็นการทำเกษตรเคมี แล้วแต่ว่าเกษตรกรจะเลือกเรียนรู้ เรียนรู้และปฏิบัติด้วยวิธีใด

หากมองในแง่ขององค์กรทางสังคม ทำให้ทราบว่าการทำงานหน้าที่ของครัวเรือนที่มุ่งบทบาทหน้าที่ทางการเพิ่มรายได้เป็นหลัก ทำให้ความสัมพันธ์ทั้งในครัวเรือน ในกลุ่มสังคม และความสัมพันธ์ในชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไป และการให้ความสำคัญกับการศึกษาที่สูงขึ้นก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งสามารถปรับเปลี่ยนชนชั้นทางสังคม และการพัฒนา กลุ่มองค์กรในสังคมได้ องค์กรที่มีความสำคัญในชุมชนซึ่งเป็นองค์ทางการเมืองที่เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชน สามารถกำหนดทิศทางของชุมชนได้ ซึ่งต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับผู้ที่จะเข้ามาบริหารจัดการกลุ่มองค์กรในชุมชน

2. ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

2.1 ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ทำให้เกิด

- การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมค่านิยมของคนในชุมชน

- การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ ทำให้ครัวเรือนเกษตรกรเกิดการแข่งขันเพื่อสร้างรายได้ ครัวเรือนมุ่งทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำให้บทบาทในการเลี้ยงดูบุตรหลานเปลี่ยนแปลงไป

- การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มคนในสังคมมีน้อยลง มีการพึ่งพาระหว่างกันน้อยลง การมีส่วนร่วมในสังคมลดน้อยลง ไม่มีความปรองดอง ไม่สามัคคี

2.2 ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงระบบการเกษตรของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ทำให้เกิดผลกระทบ 2 ทาง

- ผลกระทบทางบวก ทำให้เกิด 1) รายได้เพิ่ม เศรษฐกิจดีขึ้น 2) เกิดการจ้างงาน 3) เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกร 4) ความรู้ที่หลากหลาย 5) เทคโนโลยีทำให้มีความสะดวกสบายขึ้น สามารถเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกเพิ่ม 6) เกิดผู้นำธรรมชาติ

- ผลกระทบทางลบ ทำให้เกิด 1) ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ 2) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและมลพิษในชุมชน 3) ผลกระทบต่อรายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน 4) ผลกระทบต่อภูมิปัญญาทางการเกษตร 5) ผลกระทบทางสังคมอื่นๆ คือ ความสัมพันธ์ในชุมชน การควบคุมความสงบเรียบร้อย และความขัดแย้งในชุมชน

2.3 ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและการถือครองที่ดินของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

2.3.1 กรณีการใช้ประโยชน์ที่ดิน สรุปได้ว่า ผลกระทบทางบวก ทำให้การใช้ที่ดินมีประสิทธิภาพขึ้น กิจกรรมทางการเกษตรที่หลากหลายสามารถลดความเสี่ยงด้านราคาผลผลิตได้ การใช้พื้นที่หลากหลายกิจกรรม ทั้งการเกษตร และการประกอบธุรกิจทำให้มีความเจริญในชุมชน ผลกระทบทางลบ ทำให้ การใช้ประโยชน์ที่ดินพัฒนามาเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบชุมชนเมือง มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ค่าใช้จ่ายสูง และการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต

2.3.2 กรณีการถือครองที่ดินหลังการปฏิรูปที่ดิน สรุปได้ว่า ผลกระทบทางบวก ทำให้ เกษตรกรสามารถเก็บรักษาที่ดินให้ทายาททำการเกษตร สร้างความมั่นใจในการถือครองที่ดิน และสามารถนำเอกสารสิทธิมาใช้ค้ำประกันเงินกู้เพื่อนำมาลงทุนในภาคเกษตรได้ ได้รับการสนับสนุนความรู้ พัฒนาอาชีพ ผลกระทบทางลบ ทำให้ เกิดการลดขนาดการถือครองที่ดิน การกำหนดตัวผู้ถือครองที่ดินชัดเจน มีข้อจำกัดในการเปลี่ยนแปลงผู้ถือครองที่ดิน เกิดปัญหาการแปลงเกษตรกรรมที่เปลี่ยนมือไป และไม่สามารถซื้อขายที่ดินได้ มูลค่าที่ดินต่ำกว่าโฉนดที่ดิน และนส.3

2.4 สรุปผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ภูมิปัญญาด้านการเกษตรของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

ผลกระทบทางบวก

- ด้านเศรษฐกิจ ทำให้ เกษตรกรมีรายได้สูง การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถเพิ่มผลผลิต ประหยัดเวลา สามารถใช้เวลาที่เหลือไปทำกิจกรรมทางการเกษตรอื่นๆได้

หากเกษตรกรในชุมชนมีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับภูมิปัญญาสามารถสร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรได้

- ด้านสังคม ทำให้ การศึกษาบุตรหลานสูงขึ้น สามารถเลือกประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น การรับราชการ การค้าขาย ฯลฯ

ผลกระทบทางลบ

- ด้านเศรษฐกิจ ทำให้ ต้นทุนการผลิตเพิ่มจากการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เกษตรกรขาดความรู้ที่จะนำภูมิปัญญาทางการเกษตรมาประยุกต์ใช้กับการเทคโนโลยีสมัยใหม่ ขาดการเรียนรู้ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ เกิดการเสียดัดเทคโนโลยี และใช้เทคโนโลยีเกินความจำเป็น เกิดปัญหามลพิษและปัญหาสุขภาพ

- ด้านสังคม เมื่อนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ทำให้เกษตรกรมีเวลามากขึ้น อาจใช้เวลาไปในทางที่ไม่ถูกต้อง เกิดเป็นปัญหาสังคมอื่นๆ ขาดการวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยี เกษตรกรปรับเปลี่ยนเป็นนายจ้างภาคเกษตร การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว

2.5 การเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อและทัศนคติของเกษตรกรของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

2.5.1 ผลกระทบทางลบต่อตัวบุคคล ทำให้ พฤติกรรมของคนเปลี่ยนแปลงไป ไม่ให้คุณค่าและสำคัญกับผู้เฒ่าผู้แก่ และมองว่าไม่มีคุณค่า ความเชื่อเป็นเรื่องเหลวไหลและไร้สาระ การเปลี่ยนแปลงค่านิยมให้เกิดการนับถือบุคคลที่เงินตรา ฐานะทางเศรษฐกิจ

2.5.2 ผลกระทบทางลบต่อชุมชน ทำให้ พิธีกรรมและประเพณีดั้งเดิมของชุมชนลดความสำคัญลง ทำให้ระบบความคิดของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อคุณธรรมและจริยธรรมลดลง ชุมชนมีความวุ่นวายต้องใช้ในการบังคับทางกฎหมายเพิ่มขึ้น และสถาบันทางศาสนามีความสำคัญทางจิตใจต่อคนในสังคมน้อยลง

3. ปัจจัยที่ทำให้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

3.1 ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย

- ปัจจัยภายในด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

1. รายได้ และฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกร
2. รูปแบบการผลิตที่มุ่งการค้า
3. ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงตามระบบเศรษฐกิจ
4. การแข่งขันทรัพยากรธรรมชาติ

5. ความเจริญทางเศรษฐกิจของชุมชน

6. การแข่งขันด้านการผลิตของคนในชุมชน

- ปัจจัยภายในด้านสังคม ประกอบด้วย

1. พฤติกรรมการเสพติดคอบายมุข ความเห็นแก่ตัว

2. สถาบันหลักทางสังคมอ่อนแอ เน้นทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจ

3. การเมืองท้องถิ่น การแข่งขันทางการเมือง ความขัดแย้งทางการเมือง

ผู้นำ/บทบาทผู้นำเปลี่ยนแปลง

4. ระดับการศึกษาของคน และการเข้ามาของข้อมูลข่าวสาร ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เท่าทัน

5. การพัฒนาด้านคมนาคมและสาธารณูปโภคที่กระจุกตัว

3.2 ปัจจัยภายนอก 2 ด้าน ประกอบด้วย

- ปัจจัยภายนอกด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

1. การแพร่กระจายของระบบทุนนิยม

2. การยอมรับนโยบายรัฐบาลที่มุ่งการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

3. การยอมรับนโยบายภาครัฐที่มุ่งส่งเสริมการเกษตรเชิงการค้า

4. นโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนสินเชื่อทางการเกษตร

- ปัจจัยภายนอกด้านสังคม ดังนี้

1. การเข้ามาของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่

2. การเข้ามาของสื่อ/เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างไร้ขีดจำกัด

3. นโยบายของรัฐที่ไม่มีความจริงใจกับประชาชน หวังผลประโยชน์เพื่อ

ตนเองและพวกพ้อง

4. การส่งเสริมจากภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพและไม่ต่อเนื่อง

4. แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

4.1 แนวทางการแก้ไขในชุมชน ได้สรุปประเด็นหลัก ดังนี้

- การแก้ไขด้วยการสร้างการเรียนรู้ในชุมชน

- การแก้ไขด้านระบบเศรษฐกิจและระบบการผลิต

- การแก้ไขโดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชน

- การแก้ไขด้านการพัฒนาสถาบันทางสังคม

4.2 แนวทางการแก้ไขจากภายนอกชุมชน ได้สรุปประเด็นหลัก ดังนี้

- การจัดการเรียนรู้ในเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ
- การสร้างกระบวนการเรียนรู้จากภาครัฐเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม
- ทิศทางการทำงานของภาครัฐต้องให้สอดคล้องกับความต้องการและ

ปัญหาของเกษตรกร

- ภาครัฐต้องให้ความจริงใจกับประชาชน และต้องรับฟังความเห็นจาก

ประชาชน

2. การอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดชุมพร กรณีศึกษา : ตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

2.2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

2.3 ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

โดยมีรายละเอียดการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของชุมชนจากระบบเศรษฐกิจพึ่งตนเองครัวเรือนสามารถพึ่งตนเองได้ในเชิงเศรษฐกิจ ทำหน้าที่เป็นผู้ผลิต เป็นผู้บริโภคและผู้จัดจำหน่ายผลผลิต มาเป็นระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ที่ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตมาเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นหลัก เงินตราเข้ามามีความสำคัญกับเกษตรกร ตลอดจนได้รับการพัฒนามาเป็นระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ที่มีความสอดคล้องกับเอกสารวิชาการของ บุญนาค ตี๋กุล(2543:4-9) กล่าวถึงพัฒนาการของระบบเศรษฐกิจครัวเรือนของคนในชนบท ที่มีพัฒนาการมาจากระบบเศรษฐกิจหมู่บ้านที่สามารถพึ่งตนเองได้ มาเป็นระบบทุนนิยม ที่ผลิตสินค้าเพื่อขายและมีการส่งเสริมการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และสอดคล้องกับงานของ พัทธรินทร์ ฤทธิ์สำแดง (2549) เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชนานเมือง : ศึกษากรณีชุมชนบ้านคลอง 7 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลง

จากสังคมเกษตรแบบพึ่งตนเองเป็นการเกษตรแบบพึ่งพาปัจจัยภายนอกชุมชน ที่เดิมผลิตข้าวที่เป็นอาหารหลักของชาวไทย เนื่องจากความเหมาะสมของบริบทพื้นที่ เปลี่ยนมาเป็นเกษตรเพื่ออุตสาหกรรมหรือเพื่อการค้า และผลการวิจัยไม่แตกต่างกับงานของ สมชอบ อินทนา (2537) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชาวชนบท : กรณีศึกษากันโศกริคำบลุ่มเม่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ลักษณะการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงจากระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ ที่ผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ถ้าผลิตเหลือจึงนำไปขายบ้างเล็กน้อยสภาพการผลิตได้ปรับเปลี่ยนไปจากเดิม มีการผลิตได้ทั้งปี สามารถส่งผลผลิตด้านการเกษตรออกสู่ตลาดทั้งปี ซึ่งพัฒนามาเป็นการผลิตเพื่อการค้า ซึ่งเมื่อนำผลการศึกษาของ พุทธินันท์ บุญเรือง (2556) เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการนำพืชเศรษฐกิจเข้ามาในชุมชนทำให้เปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของชาวบ้านจากการผลิตเพื่อยังชีพมาเป็นการผลิตเพื่อจำหน่าย แม้ช่วงเวลาในเวลาในการทำวิจัยจะอยู่ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน แต่ผลการศึกษาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงข้างต้นมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอน และใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolution theory) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2555:3) ทั้งนี้ยังมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างภาวะความทันสมัย (Modernization Theory) ซึ่ง จานงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์และคณะ (2545:173-174) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการสร้างภาวะความทันสมัย ว่า ทฤษฎีการสร้างภาวะความทันสมัย มีพื้นฐานมาจากความคิดที่ว่า สังคมทั้งหลายย่อมพัฒนาจากสภาพล้าหลังไปสู่สภาพที่ก้าวหน้าขึ้นโดยมีสังคมยุโรป และอเมริกาเป็นแบบอย่างของสังคมที่ก้าวหน้า ซึ่งความทันสมัยจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงการผลิตทางเกษตรกรรมเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อกินเองในที่ดินแปลงเล็กเป็นการผลิตเพื่อขายโดยทำเป็นไร่นาขนาดใหญ่ ชาวนาชาวไร่ที่เคยผลิตเครื่องมือเครื่องใช้เองก็ปรับเปลี่ยนเป็นการซื้อหาเอามาจากตลาดแทนและมีการจ้างแรงงานทำไร่นาแทนแรงงานในครอบครัว

2.2 การเปลี่ยนแปลงระบบการเกษตรของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบตัดและเผา พัฒนามาสู่ระบบการเกษตรเพื่อยังชีพ ใช้บริโภคในครัวเรือน ผลผลิตที่เหลือนำไปขายเพื่อซื้อหาของกินของใช้ที่ไม่สามารถผลิตเองได้ พัฒนามาสู่ระบบการเกษตรแบบเข้มที่มุ่งการผลิตเพื่อขายอย่างเดียว ไม่มีการผลิตในสิ่งที่ครัวเรือนบริโภค เริ่มจากพืชไร่เชิงเดี่ยว มาเป็นพืชสวนเชิงเดี่ยว และการผลิตพืชสวนนอกฤดู เมื่อได้รับผลกระทบจึงปรับเปลี่ยนมาเป็นพืชสวนแบบผสมผสาน เพื่อสร้างรายได้จากพืชหลายชนิด ลดความเสี่ยงราคาของผลผลิตที่ปัจจุบันมีลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินคุ้มค่า สอดคล้องกับเอกสารทางวิชาการของอนันต์ ปันตารักษ์ (www.ap.mju.ac.th, 13 มิถุนายน 2555) ที่ได้ลำดับพัฒนาการการเกษตรของไทยเป็น 3 ช่วง คือ การทำไร่เลื่อนลอย

(Shifting Cultivation) ระบบการเกษตรเพื่อยังชีพ (Subsistence Farming) และ ระบบการเกษตรแบบเข้มข้น (Intensive Farming) สอดคล้องกับการศึกษาของถาวร คำพิระ (2548) เรื่องการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม กรณีศึกษาบ้านแก่งไฮ ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ที่พบว่าระบบการผลิตของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงจากประกอบอาชีพการทำไร่ ทำนา รองลงมาเป็นการเลี้ยงสัตว์ ผลผลิตส่วนใหญ่นำมาบริโภคภายในครัวเรือน มีเพียงบางชนิดที่นำไปขาย ต่อมาเกิดการเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูก เช่น ข้าวโพด ทำสวนไม้ผล เพราะพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ ปลูกง่าย และกระชายดำ มันฝรั่งและหอมพู่ ส่งผลทำให้ความเป็นอยู่ของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป มีรายได้เพิ่มขึ้นพร้อมกันรายจ่ายก็เพิ่ม ทั้งค่าใช้จ่ายในการลงทุนและค่าใช้จ่ายประจำวัน ทำให้เกิดเป็นหนี้ และการศึกษาของวิทยา บุญบงค์ (2548) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ตำบลแหลมตะดุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ พ.ศ. 2505 – 2547 พบว่า ลักษณะการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงดูครอบครัวด้วยการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านเป็นหลักแต่เมื่อถึงยุคเศรษฐกิจกำลังเฟื่องฟู ในปี พ.ศ. 2533 ได้เกิดการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งเกิดขึ้นคือ การทำนากุ้ง ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นชาวบ้านที่ทำการประมงและมีฐานะดีที่สามารถประกอบกิจการการเลี้ยงกุ้งได้หรือมีนายทุนจากต่างพื้นที่เข้ามาทำธุรกิจการเลี้ยงกุ้งโดยให้ชาวบ้านชุมชนตำบลแหลมตะดุมพุกที่เลิกจากการทำอาชีพประมงมาเลี้ยงกุ้งแทน หากมองถึงเหตุที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนระบบการเกษตรของชุมชนที่ส่งผลมาจากการส่งเสริม การสนับสนุนจากนโยบายของรัฐที่มุ่งผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดและเป็นสินค้าที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ ทำให้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการพึ่งพา (Dependency Theory) ซึ่ง จานงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์และคณะ (2545: 174) ชี้ให้เห็นว่าประเทศที่ก้าวหน้าหรือประเทศที่พัฒนาแล้ว มีบทบาทเป็นประเทศศูนย์กลาง และประเทศด้อยพัฒนาตกอยู่ฐานะบริวารที่ต้องพึ่งพิงหรือขึ้นกับประเทศศูนย์กลาง ซึ่งประเทศศูนย์กลางมีบทบาทเหนือประเทศบริวาร โดยการเข้าครอบงำทางเศรษฐกิจด้วยการดึงเอาทรัพยากรวัตถุดิบต่างๆ ไปจากประเทศบริวารและเข้าผูกขาดกิจการธุรกิจบางอย่างในประเทศบริวารในลักษณะบรรษัทข้ามชาติและการควบคุมเงินทุนโดยการให้กู้ยืมเงินและการให้ความช่วยเหลือต่างๆ โดยมีเงื่อนไขผูกมัดที่ต้องพึ่งพิงประเทศศูนย์กลาง

2.3 การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และการถือครองที่ดินของเกษตรกรในชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นแบบผสมผสาน มีการสร้างที่อยู่อาศัย สร้างยุ้งฉาง และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์แบบง่ายๆ ใช้วัสดุที่หาได้ในชุมชน และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการปลูกสร้าง ไม่มีการจัดการแปลงเกษตรกรรมใช้พื้นที่ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว แต่เป็นการแบ่งพื้นที่ทางการเกษตรเพื่อบริโภคเป็นหลัก ในระยะหลังเกษตรกรเริ่ม

การปลูกสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยลักษณะถาวร และเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสร้างบ้านเรือนที่ใช้วัสดุอุปกรณ์จากการซื้อหาภายนอกชุมชน และปรับเปลี่ยนยุงนาง โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มาเป็นโรงเรือนเก็บปุ๋ยเคมีและสารเคมี โรงจอดรถ และเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำตามรูปแบบการเพาะปลูกที่เปลี่ยนแปลง ทั้งในครัวเรือนมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน สอดคล้องกับงานของพัชรินทร์ ฤทธิ์สำแดง (2549) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชานเมือง : ศึกษากรณีชุมชนบ้านคลอง 7 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ที่พบว่าลักษณะที่อยู่อาศัยของชาวบ้านที่มักจะปลูกสร้างบ้านเรือน ที่รวมคอกสัตว์ ที่เก็บเมล็ดพันธุ์พืช และเครื่องมือทางการเกษตรในบริเวณเดียวกัน นอกจากนี้การตั้งถิ่นฐานไม่มีการวางแผนแน่นอนตายตัว เวลาผ่านไปมีบุคคลเข้ามาตั้งถิ่นฐานมากขึ้น และความเจริญทางเศรษฐกิจเข้ามาทำให้บ้านที่ปลูกสร้างขึ้นมาใหม่ นิยมสร้างด้วยปูน และจะสร้างตามสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนเน้นการออกแบบตามวัฒนธรรมตะวันตก สอดคล้องกับงานของวิทยา บุญบงค์ (2548) ที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงด้านที่อยู่อาศัย ตั้งแต่ พ.ศ. 2505 การใช้วัสดุที่อยู่อาศัยจะใช้วัสดุที่มีอยู่ในธรรมชาติมาสร้าง หลัง พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา ชาวบ้านมีการสร้างบ้านที่แข็งแรงขึ้นโดยใช้ซีเมนต์ อิฐ หิน ปูน ในการก่อสร้าง สร้างตามแบบสมัยนิยม มีการแบ่งห้องเป็นส่วนสัดส่วน มีการตกแต่งที่อยู่อาศัยซึ่งขึ้นอยู่กับฐานะเจ้าของบ้าน ทั้งนี้สอดคล้องกับงานของพุทธินันท์ บุญเรือง (2556) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ด้านบ้านเรือนสถาปัตยกรรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก จากเดิมนิยมสร้างบ้านไม้ 2 ชั้น ชั้นล่างโล่ง ขนาดกลางสมาชิกอยู่ร่วมกันหลายวัย มาเป็นการสร้างบ้านปูนและทั้งรูปแบบสถาปัตยกรรมดั้งเดิม และพบว่า การเข้ามาของพืชเศรษฐกิจ ทำให้การดำเนินชีวิตจากการผลิตเพื่อยังชีพมาเป็นการผลิตเพื่อจำหน่าย การใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิชาการของ นฤมล เจริญรัตน์ (2526 : 84) ที่กล่าวถึง การใช้ประโยชน์ที่ดินสามารถแบ่งการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรออกเป็น ที่อยู่อาศัย ที่นา ที่ปลูกพืช ที่ปลูกไม้และไม้ยืนต้น ที่ปลูกสวนผักและไม้ดอก ที่ป่า ที่อื่น ๆ ได้แก่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ถนน ทางในไร่นา ตลอดจนที่ดินที่ไม่สามารถนำมาทำการเกษตรได้เพราะไม่เหมาะสม

เมื่อกล่าวถึงการถือครองที่ดินหลังการปฏิรูปที่ดินที่ส่งผลกระทบทางบวก คือเกษตรกรสามารถเก็บรักษาที่ดินให้ทายาทได้ทำการเกษตร สร้างความมั่นใจในการถือครอง สอดคล้องกับงานของ พิมศิริ มุกดีพร้อม (2531) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการปฏิรูปที่ดินที่มีผลต่อเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า การปฏิรูปที่ดินทำให้เกิดความมั่นใจในการถือครองที่ดิน ได้รับการจัดหาปัจจัยการผลิตราคาต่ำ และผลที่ได้มีความเหมือนกับงานของ เสรี คงอยู่ (2535) ได้ศึกษาถึงการปฏิรูปที่ดินเพื่อ

เกษตรกรรมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ป่าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และผลกระทบทางบวกในส่วนที่การถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถนำมาใช้ค้ำประกันเงินกู้เพื่อนำมาลงทุนในภาคเกษตรได้ ได้รับการสนับสนุนความรู้ พัฒนาอาชีพ สอดคล้องกับงานของมิลลิ วัชรานนท์ (2529) ได้ศึกษาถึงผลการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่อเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี พบว่า หลังการปฏิรูปที่ดินเกษตรกรจะกู้ยืมแหล่งเงินทุนของรัฐมากขึ้น จำนวนเกษตรกรที่กู้ยืมเงินหลังการปฏิรูปที่ดินมีจำนวนเกินครึ่งของเกษตรกร สาเหตุเนื่องจากต้นทุนในการทำนาเพิ่ม ราคาข้าวตกต่ำ และปัจจัยการผลิตมีราคาสูง หลังการปฏิรูปที่ดินครอบครัวมีเครื่องมือเครื่องจักรเป็นของตนเองเพิ่มขึ้น และได้มีการฝึกอบรมทางการเกษตร เพิ่มมากขึ้น โดยผลที่ได้สอดคล้องกับงานของเสรี คงอยู่ (2535) พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรนั้นยังมีความพอใจที่ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดิน และยังได้รับประโยชน์จากการปฏิรูปที่ดิน เพราะทำให้มีที่ดินทำกิน มีการพัฒนาขึ้นพื้นฐานในด้านต่าง ๆ มีการพัฒนาที่ดินและพัฒนาการเกษตร ด้านผลกระทบของการปฏิรูปที่ดินคือการลดขนาดการถือครองที่ดิน การกำหนดตัวผู้ถือครองที่ดินชัดเจน มีข้อจำกัดในการเปลี่ยนแปลงผู้ถือครองที่ดิน ทำให้เกิดปัญหากับแปลงเกษตรกรรมที่เปลี่ยนมือไป และไม่สามารถซื้อขายที่ดินได้และมูลค่าที่ดินต่ำกว่าโฉนด และ นส.3 ผลที่ได้เป็นผลเช่นเดียวกับงานของ พิมศิริ มุกดีพร้อม (2531) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการปฏิรูปที่ดินที่มีผลต่อเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินมีเนื้อที่การถือครองที่ดินน้อยกว่าเกษตรกรนอกเขตทั้งก่อนและหลังการปฏิรูปที่ดิน ส่งผลมาจากการปฏิรูปที่ดินทำให้การถือครองที่ดินของเกษตรกรลดลง และงานของเสรี คงอยู่ (2535) พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรให้ความคิดเห็นว่า ถูกแบ่งที่ดินและจำกัด เนื้อที่ถือครอง ไม่ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ไม่สามารถซื้อ ขาย จำนองได้

2.4 การเปลี่ยนแปลงในการใช้ภูมิปัญญาด้านการเกษตร ที่อดีตเกษตรกรในพื้นที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากรุ่นบรรพบุรุษ หรือได้รับการถ่ายทอดระหว่างคนในชุมชนด้วยกันเอง เช่น ภูมิปัญญาในการแ้วถางป่า ภูมิปัญญาในการผลิตข้าวไร่ ภูมิปัญญาในการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร ภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิต เครื่องมือดักจับสัตว์ ระยะเวลาเมื่อระบบการผลิตทางการเกษตรเปลี่ยนแปลงไป คนในชุมชนได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทำให้เกิดการยอมรับองค์ความรู้จากภายนอกเข้าสู่ชุมชน การนำเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตรที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าสู่ชุมชน ที่มีความสอดคล้องกับงานของ สมชอบ อินทนา (2537) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชาวชนบท : กรณีศึกษาบ้านโลกศรี ตำบลอุ่มเม่า อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจมีผลกระทบ

กว้างขวางกว่าด้านอื่น ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านการเพิ่มผลผลิต มีการลงทุน การมีหนี้สิน การกู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. เพิ่มขึ้น รวมทั้งทัศนคติต่อฐานะความเป็นอยู่ของชาวบ้านได้เปลี่ยนไปจากอดีต การมีสิ่งอำนวยความสะดวก และเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือนที่ทันสมัยมากขึ้น และการส่งให้บุตรหลานมีการศึกษาสูง การยอมรับสิ่งใหม่ๆ เช่น การนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการเกษตร และงานของบุรุษกร ตำโรง (2546) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องการศึกษาเรื่องการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำนาข้าวในเขตปฏิรูปที่ดินทุ่งกุลาร้องไห้ : ศึกษากรณีบ้านส่องสังข์ พบว่า ชาวบ้านส่องสังข์มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำนาคมาเป็นการทำนาหว่าน เนื่องจากหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับภายนอกมากขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิต การเป็นหนี้ การศึกษา การซื้อขายการแลกเปลี่ยน และการเคลื่อนย้ายของแรงงาน ซึ่งไม่แตกต่างกับงานของ วิทยา บุญบงค์ (2548) เรื่องศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ตำบลแหลมตะดุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ พ.ศ. 2505 – 2547 พบว่า ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ปรากฏว่าตั้งแต่ พ.ศ. 2505 ชาวบ้านชุมชนตำบลแหลมตะดุมพุก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการประมง ดังนั้นภูมิปัญญาชาวบ้านจะเกี่ยวเนื่องกับอุปกรณ์ในการทำการประมง หลังจาก พ.ศ. 2527 ภูมิปัญญาชาวบ้านในเรื่องการทำอุปกรณ์ประมงไม่ค่อยมีการสืบทอดทำให้เริ่มเลือนหายไปจากชุมชน และการเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพ ในช่วงยุคแรกในการประกอบอาชีพยังไม่ใช่เทคโนโลยีในการประมง ต่อมาในช่วงหลังชาวบ้านได้เริ่มใช้เรือยนต์ในการทำประมง และดัดแปลงเครื่องยนต์ ทั้งในการติดต่อสื่อสารเริ่มใช้วิทยุในการสื่อสารมดดำ มดแดง เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบสภาพอากาศ ทำให้เทคโนโลยีส่งผลต่อการประกอบอาชีพและสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมตามทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหรือทฤษฎีความล้ำทางวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยบรูพา (2545) กล่าวว่า William F. Ogburn ผู้เสนอทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมนำไปสู่ความก้าวหน้าของสังคมมนุษย์ การประดิษฐ์คิดค้นต่างๆทางวัตถุ รวมทั้งกระบวนการทางวิชาการต่างๆ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้มีพลังงานที่สังคมนำมาใช้ได้มากขึ้นยอมทำให้สามารถผลิตสินค้าได้มากขึ้น สามารถเลี้ยงจำนวนประชากรได้ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุดมการณ์/ภาษา/เทคโนโลยีก็จัดเป็นกรอบซึ่งชัดเจนจำกัดวิธีที่สังคมจะนำไปใช้แก้ไขปัญหาต่างๆ

2.5 การเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อและทัศนคติของเกษตรกรในพื้นที่ การศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งบ้านเรือน ความเชื่อเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ความเชื่อเกี่ยวกับ

การดำรงชีวิตประจำวัน ความเชื่อทางศาสนาและความเชื่ออื่นๆ ทำให้ทราบว่าอดีตคนในชุมชนมีความเชื่อมากมาย ยึดถือและปฏิบัติต่อความเชื่อที่ได้รับการถ่ายทอดมา เมื่อระยะเวลาเปลี่ยนแปลงไป ชุมชนได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้น ทำให้ความเชื่อของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป คงเหลือความเชื่อเพียงเฉพาะ ผู้เฒ่า ผู้แก่และคนวัยกลางคน ทั้งเมื่อชุมชนได้รับการพัฒนาในด้านสังคมและเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น ความเชื่อที่มีอยู่ก็ไม่ได้มีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ มีเพียงความเชื่อบางเรื่องเท่านั้นที่มีการยึดถืออย่างเคร่งครัด แต่นับวันจะมีคนที่รู้เรื่องและอธิบายความได้น้อยลงเรื่อยๆ เมื่อสังคมหรือชุมชนพัฒนาสู่ความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น ความสำคัญของความเชื่อก็ลดน้อยถอยลงเรื่อยๆ ชีวิตของคนในชุมชนและสังคมเริ่มใช้หลักการทางเหตุผลมากขึ้น ทำให้สังคมมีทิศทางการเปลี่ยนแปลงไปโดยละทิ้งระบบความเชื่อ รวมทั้งการใช้กฎหมายเพื่อใช้ควบคุมชุมชนที่ต่างจากอดีตมาก จึงทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านบวกและด้านลบไปพร้อมๆ กัน สอดคล้องกับงานของสัญญาลักษณ์ ยิ้มเฟื่อง (2548) ศึกษาการพัฒนาเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ วัฒนธรรมของชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมที่ปัจจุบันชาวไทยเชื้อสายมอญจะปลูกบ้านติดกัน ไฟฟ้าและน้ำประปาเข้าถึงบ้านทุกหลัง ส่วนภาษามอญก็มีใช้กันในหมู่ผู้สูงอายุเท่านั้น การประกอบอาชีพหลากหลาย เช่น รับราชการ พนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม ค้าขายและรับจ้างทั่วไป การแต่งกายตามสมัยนิยม วัฒนธรรมเกี่ยวกับวงจรชีวิต เกือบไม่มีปฏิบัติแล้ว ความเชื่อเรื่องผีบ้าน ผีเรือนก็มีผู้นับถือน้อยมาก และสอดคล้องกับงาน พัทรินทร์ ฤทธิ์สำแดง (2549) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชานเมือง : ศึกษากรณีชุมชนบ้านคลอง 7 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ภูมิปัญญาในการรักษาพยาบาลและสุขภาพอนามัย ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตมาก โดยเฉพาะภูมิปัญญาด้านการรักษาด้วยสมุนไพรซึ่งได้หายไปโดยไม่มีผู้ให้การสืบทอด เป็นลักษณะที่เหมือนกันทุกกลุ่มชน การให้ความนิยมนับกับการรักษาพยาบาลในการแพทย์แผนปัจจุบันจะมีมากกว่าการรักษาแบบแผนโบราณ และงานของ สมชอบ อินทนา (2537) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชาวชนบท : กรณีศึกษาบ้านโคกศรี ตำบลอู่เม่า อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงช้ากว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องผี ขวัญ ประเพณี และความเชื่ออื่นๆ แต่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เช่น การรักษาพยาบาล การพักผ่อนหย่อนใจ และการบันเทิง วัฒนธรรมในการบริโภคอาหาร การแต่งกาย การปลูกสร้างบ้านเรือน การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับงานของจารุภา ศิริสุวรรณนท์ (2552) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัด

นนทบุรี กล่าวถึง ความผูกพันในครอบครัวและชุมชนไม่มีความใกล้ชิด ทำให้ ความคิด ความเชื่อ ประเพณีของบรรพบุรุษจากส่วนหนึ่งของชีวิต เป็นเพียงสิ่งที่จะต้องปฏิบัติหรือควรปฏิบัติเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างทางสังคม พฤติกรรมทางสังคมและแบบแผนทางวัฒนธรรม ทำให้ ครอบครัวขยายเปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยว มีเวลาให้กันน้อยลงเพราะการศึกษาและหน้าที่การงาน ของสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ในชุมชนเป็นปัจเจกมากขึ้น กิจกรรมส่วนรวมลดน้อยลง แบบแผนทางวัฒนธรรมมีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมน้อยลง ในบางประเพณี ความเชื่อ ยังคงมีอยู่แต่องค์ประกอบเปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับการศึกษาของ พุทธินันท์ บุญเรือง (2556) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า พฤติกรรมทางสังคม แบบแผนทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง เริ่ม เปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์กับทุกด้านมาเป็นการความสัมพันธ์เฉพาะส่วน การเปลี่ยนแปลง แบบแผนทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีมีน้อยลง ทั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างภาวะความ ทันสมัย (Modernization Theory) ที่ จานส์ อดิวนลิทท์และคณะ (2545:173-174) กล่าวว่า ทฤษฎีการสร้างภาวะความทันสมัย มีพื้นฐานมาจากความคิดที่ว่า สังคมทั้งหลายย่อมพัฒนาจาก สภาพล้าหลังไปสู่สภาพที่ก้าวหน้าขึ้นโดยมีสังคมยุโรป และอเมริกาเป็นแบบอย่างของสังคมที่ ก้าวหน้า ความทันสมัยจึงหมายความว่าความเท่าเทียมกันกับความเป็นตะวันตก ซึ่งความทันสมัยจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในส่วนต่างๆ ของสังคม คือ ระบบเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อของคนในสังคม แต่จุดสนใจของความทันสมัย คือการเปลี่ยนแปลงด้าน เศรษฐกิจและเทคโนโลยี ในบางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อและค่านิยมไปพร้อมกัน

ผลจากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงข้างต้นมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เป็นลำดับขั้นตอน และใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolution theory) ของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2555:3) ที่มองในแง่ของการพัฒนาของ ชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันที่เห็นถึงพัฒนาการของการพัฒนาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนชน จะทำให้ ทราบในชุมชนเริ่มพัฒนามาจากชุมชนดั้งเดิมที่ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย พึ่งพาตนเองได้สูง วิธีการ ผลิตเรียบง่าย ระบบการเกษตรที่พึ่งพิงธรรมชาติ ใช้เทคโนโลยีต่ำ ใช้แรงงานในครัวเรือน และ เป็นระบบเกษตรเพื่อยังชีพ การใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ไม่มีสัดส่วนแน่นอนตายตัว มีพื้นที่ป่า ใช้ ประโยชน์ที่ดินทั้งด้านพืช ด้านสัตว์ เพื่อบริโภคในครัวเรือน ใช้ภูมิปัญญาที่ได้รับการสืบทอดกัน มาจากบรรพบุรุษ มีความเชื่อในการใช้ชีวิตและมีความผูกพันกับธรรมชาติสูง ทำให้สังคม เกษตรกรรมที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการพึ่งพาอาศัยกันและมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลใน ชุมชน/สังคมสูง มีปัญหาในสังคมน้อย แต่เมื่อเวลาผ่านไปเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้คนชุมชน ปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต วิธีการผลิตหันมาผลิตเพื่อการค้า และการเข้ามาของปื๊ยและสารเคมี

เพื่อเพิ่มผลผลิต การบุกเบิกพื้นที่เพื่อปลูกพืช การปรับเปลี่ยนการผลิตมาเป็นพืชเศรษฐกิจ การเข้ามาของเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย ทำให้วิถีการผลิต วิถีการดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ สอดคล้องกับทฤษฎีความล่าช้าทางวัฒนธรรม (Cultural Lag Theory) หรือทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545) เมื่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้เปลี่ยนแปลงจากวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายมาเป็นวิถีชีวิตที่มีความซับซ้อน และเริ่มมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตมาพึ่งพาปัจจัยภายนอกและให้ความสำคัญกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูง คนในสังคมมีการศึกษาที่สูงขึ้นทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนความคิดค่านิยมและมีการปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพใหม่ คนในชุมชนมีความคิดทางวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดการละเลยภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ให้ความสำคัญกับความเชื่อที่มีในอดีตทำให้วิถีชีวิตที่มีความผูกพันกับธรรมชาติน้อยลง และให้ความสำคัญกับการพัฒนาเพื่อให้เกิดเทียบกับชุมชนหรือสังคมอื่น ที่สามารถใช้ทฤษฎีการสร้างภาวะความทันสมัย (Modernization Theory) (จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์และคณะ, 2545:173-174) มาอธิบายได้

จากการที่เกษตรกรในตำบลลำสิงห์ ปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตและวิถีการดำรงให้ทันสมัยมากขึ้นตามระบบเศรษฐกิจหลักของประเทศและโลก ทำให้เกิดการแข่งขันทางการผลิตเพื่อสร้างรายได้ให้ทัดเทียมกันในชุมชนส่งผลปัญหาต่างๆ ในชุมชน เช่น ปัญหาการขาดแคลนผลผลิตตกต่ำ โรคแมลงระบาด ดินเสื่อมสภาพ และปัญหาด้านสังคมอื่นๆ ตามมาเป็นผลจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจของชุมชนเป็นหลักที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีกำหนดทางเศรษฐกิจ (Economic Determinism) ที่จิตรา วิรุณรัตน์ และอนุชา ม่วงใหญ่ (2548: 207) กล่าวว่าสภาพความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็นชนชั้นต่างๆ แต่ละชั้นมีผลประโยชน์และความคิดที่ขัดแย้งกัน ระบบการผลิตหรือความสัมพันธ์เป็นพื้นฐานทางวัตถุ (material conditions) ของสังคม และเป็นตัวกำหนดการจัดระเบียบของสังคมในด้านอื่นๆ ทั้งหมด

หลังจากที่สภาพสังคมและเศรษฐกิจในชุมชนเกิดปัญหาและเป็นช่วงที่คนในชุมชนได้เรียนรู้ รับรู้องค์ความรู้ต่างไม่ว่าจะเป็นจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สื่อต่างๆ ที่สนับสนุนและส่งเสริมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้คนบางส่วนในชุมชนเริ่มเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตและวิถีการผลิตหันมาพึ่งตนเองมากขึ้นให้เกษตรกรบางส่วนเริ่มเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตและวิถีการผลิตหันมาพึ่งตนเองมากขึ้นแต่อย่างไรก็ตามมีคนในชุมชนอีกจำนวนมากที่คงใช้ชีวิตโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง ยังคงใช้ชีวิตเช่นเดิม ทำให้เห็นถึง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีไม่เท่ากันของคนในชุมชน เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนและการพัฒนาที่แตกต่างกัน ทั้งยังมีความแตกต่างกันในระบบความคิดของคนในชุมชนเอง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนที่ไม่เท่ากัน มีความสอดคล้องกับ ทฤษฎีแห่งการขึ้นลงของสังคม(Rise and Fall Theory) หรือ

ทฤษฎีวัฏจักร (Cyclic Theory) ที่ จิตรา วีรบุรินทร์ และอนุชา ม่วงใหญ่ (2548:208) กล่าวถึง ทฤษฎีทฤษฎีแห่งการขึ้นลงของสังคม มีสมมุติฐานว่า สังคมวัฒนธรรมจะมีความเสื่อมและความเจริญจนถึงที่สุด ซึ่งสังคมทั้งหลายไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดิน ของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

ผลที่เกิดจากการศึกษาวิจัยได้จัดแบ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ดังนี้

2.2.1 ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจของตำบลถ้ำสิงห์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ค่านิยม ของคนในชุมชน ที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภคเป็นพฤติกรรมบริโภคนิยม การเสพติดสินค้าฟุ่มเฟือยและเทคโนโลยีที่ทันสมัย สินค้าหรูหรา การยึดติดกับวัตถุ ที่มีความสอดคล้องกับงานพัชรินทร์ ฤทธิ์สำแดง (2549) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ชานเมือง : ศึกษากรณีชุมชนบ้านคลอง 7 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงอาชีพ เนื่องจากการขยายตัวของเมือง ที่กระทบถึงระบบเศรษฐกิจเป็นแบบตลาด มีความทันสมัย และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามกระแสทันสมัย ด้านผลจากการยอมรับนับถือบุคคลที่เงินเป็นหลัก เกิดความเห็นแก่ตัว ขาดความสามัคคี ประองคอง เห็นแก่เงินตรา การศึกษาสูงขึ้น และการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเป็นคนเมือง มีความสอดคล้องกับงานของวิทยา บุญบงค์ (2548) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมของชุมชน ตำบลแหลมตะดุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505-2547 พบว่า ผลกระทบด้านความเป็นอยู่ เมื่อฐานะดีขึ้นจะนิยมส่งเสียบุตรหลานให้ได้เรียนสูงกว่าระดับประถม ทำให้มีการปรับเปลี่ยนอาชีพและความเป็นอยู่ที่เป็นคนเมืองมากขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของทองพูน วงษา (2549) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ :กรณีศึกษาบ้านหินลับศิลามงคล ตำบลหนองสวรรค์ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ปัจจุบันคนในชุมชนนิยมส่งเสียบุตรหลานให้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นเพราะอยากให้บุตรหลานได้ทำงานรับราชการ ทำงานบริษัทเอกชนเพื่อนำรายได้มาจุนเจือครอบครัว โดยแรงจูงใจในการสนับสนุนให้บุตรหลานได้เรียนต่อเนื่องจากสามารถกู้ยืมเงินจากภาครัฐ เมื่อจบแล้วจึงค่อยส่งใช้เงินกู้ และดอกเบี้ยไม่สูงมากนัก

- การเปลี่ยนแปลงด้านรายได้ คราวเรือนเกษตรกรเกิดการแข่งขันเพื่อสร้างรายได้ คราวเรือนมุ่งทำหน้าที่ทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำให้บทบาทในการเลี้ยงดูบุตรหลานเปลี่ยนแปลงไป มีความสอดคล้องกับงานพัชรินทร์ ฤทธิ์สำแดง (2549) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลง

ทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชนเมือง : ศึกษากรณีชุมชนบ้านคลอง 7 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่าผลกระทบทางสังคมที่ทำให้ครัวเรือนเปลี่ยนแปลงรูปแบบ บทบาทหน้าที่ ขนาดครัวเรือนที่เล็กลง บทบาทของผู้หญิงเปลี่ยนแปลงไป อาศัยพึ่งพากันน้อยลง และมีลักษณะตัวใครตัวมัน และการศึกษาของ ถาวร คำพิระ (2548) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม กรณีศึกษาบ้านแก่งไฮ ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย พบว่า ความเป็นอยู่ของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป มีรายได้เพิ่มขึ้นพร้อมกันรายจ่ายก็เพิ่ม ทั้งค่าใช้จ่ายในการลงทุนและค่าใช้จ่ายประจำวัน ทำให้เกิดเป็นหนี้รูปแบบการบริโภคเปลี่ยนไป พึ่งพาธรรมชาติน้อยลง สิ่งอำนวยความสะดวกได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจเป็นการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโดยเฉพาะด้านอาชีพ ซึ่งเห็นว่าใครประสบความสำเร็จก็จะทำตามกัน สภาพความเป็นอยู่เดิมเรียบง่าย อยู่ตามธรรมชาติไม่พึ่งพาเทคโนโลยี ความสัมพันธ์ในครอบครัว เครือญาติเพื่อนบ้านแน่นแฟ้น มีการพึ่งพาอาศัยกัน เคารพผู้ใหญ่ แต่เมื่อวิถีชีวิตเปลี่ยนทำให้มีการดำรงชีวิตแบบสังคมเมือง ทำให้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการทำงาน เมื่อเกิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของสังคมเมืองเข้าไปในหมู่บ้านทำให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่และความทันสมัย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางวัตถุเป็นหลัก

- การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของตำบลลำสิงห์ ที่ระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มคนในสังคมมีน้อยลง มีการพึ่งพาระหว่างกันน้อยลง การมีส่วนร่วมในสังคมลดน้อยลง ไม่มีความปรองดอง ไม่สามัคคี มีความสอดคล้องกับงานพัชรินทร์ ฤทธิ์สำแดง (2549) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชนเมือง : ศึกษากรณีชุมชนบ้านคลอง 7 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลกระทบทางสังคมที่ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัว เครือญาติและชุมชนสัมพันธ์ลดน้อยลงและงานของจารุภา ศิริธวานนท์ (2552) เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัด นนทบุรี ซึ่งพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนมอญเกาะเกร็ดเป็นการเปลี่ยนแปลงระดับปานกลาง ค่อยๆเปลี่ยนแปลงไปจากวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ศึกษาในชุมชน ความผูกพันในครอบครัวและชุมชนมีมาก เมื่อเปลี่ยนไปประกอบอาชีพและศึกษาในชุมชนเมือง ความผูกพันในครอบครัวและชุมชนไม่ใกล้ชิดมากนัก

2.2.2 ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงระบบการเกษตรของเกษตรกรของตำบลลำสิงห์ พบว่า ผลกระทบทางบวกของการเปลี่ยนแปลงระบบการเกษตรทำให้เกิดการจ้างแรงงานในชุมชนจากการทำธุรกิจของกลุ่มเกษตรกรในชุมชน สอดคล้องกับงานพัชรินทร์ ฤทธิ์สำแดง (2549) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชนเมือง : ศึกษากรณีชุมชนบ้านคลอง 7 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลที่เกิดจากการ

เปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจทำให้ชุมชนมีการจ้างงาน มีการจ้างแรงงานและการอพยพของแรงงาน และตรงกับผลกระทบด้านเศรษฐกิจของวิทยา บุญบงค์ (2548) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 – 2547 ทั้งนี้สอดคล้องกับงานของถาวร คำพิระ (2548) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม กรณีศึกษาบ้านแก่งไฮ ตำบลหนองบัว อำเภอกุเรือ จังหวัดเลย พบว่า ผลกระทบต่อสังคม ทำให้ภาวการณ์ว่างงานในชุมชนน้อยลง มีรายได้มากขึ้นทำให้เป็นอยู่ดีขึ้น และทำให้สามารถส่งเสียบุตรหลานให้มีการศึกษาสูงขึ้น

ด้านผลกระทบทางลบ ทำให้เกิดการบุกรุกและทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การบุกรุกทำลายป่าไม้ การสูญหายและทำลายพันธุ์พืชดั้งเดิมของชุมชน การทำลายสัตว์ป่า และทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างรวดเร็ว การจัดการน้ำไม่ทั่วถึง ส่งผลต่อปัญหาทางสังคม เช่น ความขัดแย้ง ความแตกแยกภายในชุมชน เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษ เช่น การใช้สารเคมีทางการเกษตรเกิดปัญหามลพิษ ปัญหาดินเสื่อม ปัญหาการใช้ทรัพยากรที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการและปัญหาสุขภาพของเกษตรกร สอดคล้องกับงานของวิทยา บุญบงค์ (2548) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ พ.ศ. 2505-2547 พบว่า ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดการใช้สารเคมีในการทำประมง ทำให้เกิดผลกระทบต่อสารพิษของน้ำทะเล และกระทบต่อระบบนิเวศป่าชายเลน การทำนาเกลือทำให้เกิดการทำลายบุกรุกที่สาธารณะบริเวณป่าชายเลนที่ส่งผลต่อป่าชายเลน ทั้งนี้ผลที่ได้ไม่แตกต่างกับการศึกษาของพุทธินันท์ บุญเรือง (2556) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการเข้าไปครอบครองทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อทำการเกษตรและการเข้าไปถางพื้นที่ป่าเพื่อปลูกทุเรียนและยางพารา มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ปัจจุบันเกิดหมอกควันจากการเผาป่าเป็นมลพิษทางอากาศ ด้านผลกระทบต่อรายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเกษตรกรในตำบลถ้ำสิงห์ เช่น การเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายทางการเกษตร เกิดการจ้างแรงงาน ลดการพึ่งตนเอง และเกิดหนี้สินจากการเพิ่มพื้นที่การทำการเกษตรและการนำเทคโนโลยีทางการเกษตรที่ราคาแพงมาใช้ เกิดนายทุนในชุมชน รายได้ของเกษตรกรไม่มีความมั่นคงเปลี่ยนแปลงไปตามระบบการผลิต ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจครัวเรือน เกษตรกรเกิดการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัย ทำให้เลิกใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับงานของวิทยา บุญบงค์ (2548) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ พ.ศ. 2505-2547 พบว่า ผลกระทบด้านสังคม ทำให้ลดการใช้ภูมิปัญญา

ท้องถิ่นของคนในชุมชน และขาดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และงานของพัชรินทร์ ฤทธิ์สำแดง (2549) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชนานเมือง : ศึกษากรณีชุมชนบ้านคลอง 7 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลกระทบทางวัฒนธรรม พบว่า คนในชุมชนไม่ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ของท้องถิ่น และหันมาใช้บริการบริโภคตามสังคมตะวันตก และผลกระทบทางสังคมอื่นๆ เช่น ความสัมพันธ์ของบุคคล กลุ่มคนในสังคมลดน้อยลง

2.2.3 ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและการถือครองที่ดินของตำบลลำสิงห์ พบว่า ผลที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีทั้งผลกระทบทางบวก และผลกระทบทางลบ ซึ่งผลกระทบทางบวก ทำให้เกิดการใช้ที่ดินมีประสิทธิภาพขึ้น กิจกรรมทางการเกษตรที่หลากหลายสามารถลดความเสี่ยงด้านราคาผลผลิตได้ การใช้พื้นที่หลากหลายกิจกรรม ด้านการเกษตร และการประกอบธุรกิจทำให้มีความเจริญในชุมชน สอดคล้องกับงานของเสรี คงอยู่ (2535) ศึกษาถึงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ป่าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผลของการเปรียบเทียบช่วงก่อนหลังการปฏิรูปที่ดินของครัวเรือนเกษตรกรในเขตฯ พบว่ามีความแตกต่างกันในด้านการทำไร่ คือ มีการทำไร่ลดลง และมีการทำสวนเพิ่มขึ้น ส่วนการทำนานั้นไม่แตกต่างไปจากช่วงก่อนการปฏิรูปที่ดิน ในด้านลักษณะการปรับปรุงบำรุงดิน มีการทำฝายกั้นน้ำ ปรับระดับดิน ปลูกพืชบำรุงดิน และทำคันนาเพิ่มขึ้น และหลังการปฏิรูปที่ดินครัวเรือนเกษตรกรในเขตฯ มีการรวมกลุ่มและการเป็นสมาชิกกลุ่ม การฝึกอบรม มากกว่าช่วงก่อนการปฏิรูปที่ดิน

ส่วนผลกระทบทางลบ ทำให้ การใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชนเกษตรกรรมพัฒนามาเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเหมือนชุมชนเมือง มีสิ่งอำนวยความสะดวกทำให้เกิดค่าใช้จ่ายสูง และเกิดการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตสอดคล้องกับงานของวิทยา บุญบงศ์ (2548) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ พ.ศ. 2505 – 2547 พบว่า การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้การประกอบอาชีพมีต้นทุนสูง และการนำเอาวัฒนธรรมจากภายนอกชุมชนมาใช้ เช่น เครื่องอำนวยความสะดวก นิยมของใช้ฟุ่มเฟือยและเกินความจำเป็น

ผลที่เกิดจากการถือครองที่ดินหลังการปฏิรูปที่ดินของตำบลลำสิงห์ มีทั้งผลกระทบทางบวก และผลกระทบทางลบ ซึ่งผลกระทบทางบวก ทำให้ เกษตรกรสามารถเก็บรักษาที่ดินให้ทายาทได้ทำการเกษตร สร้างความมั่นใจในการถือครอง และสามารถนำมาใช้ค้าประกันเงินกู้เพื่อนำมาลงทุนในภาคเกษตรได้ ได้รับการสนับสนุนความรู้ พัฒนาอาชีพสอดคล้อง

กับเอกสารวิชาการของ ไชยงค์ ชูชาติ (2519:83) กล่าวว่า การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ส่งผลทางเศรษฐกิจ เพื่อ กระจายระบบการผูกขาดที่ดินจากเจ้าสัวที่ดินมาสู่เกษตรกรผู้ผลิตมากขึ้นทำให้เกษตรกรซึ่งเกษตรกรผู้เช่าผู้ไม่มีที่ดินทำกิน และผู้บุกรุกทำลายป่าซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 แสนครอบครัว ได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และรายได้ของเกษตรกรและของชาติจะเพิ่มขึ้น ทั้งนี้สอดคล้องกับงานของ เสรี คงอยู่ (2535) ได้ศึกษาถึงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ป่าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ในช่วงหลังการปฏิรูปที่ดิน คือ รายได้การถือครองที่ดิน ภาวะหนี้สิน ทรัพย์สิน เครื่องมือเครื่องจักร โดยที่ครัวเรือนเกษตรกรในเขตฯ มีรายได้เพิ่มสูงกว่าช่วงก่อนการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งตรงกับงานของ พิมศิริ มุกดีพร้อม (2531) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของการปฏิรูปที่ดินที่มีผลต่อเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า ทศนคติหลังการดำเนินการปฏิรูปที่ดิน โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติว่า มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ด้านผลกระทบทางลบ ทำให้ ลดขนาดการถือครองที่ดิน การกำหนดตัวผู้ถือครองที่ดินชัดเจน มีข้อจำกัดในการเปลี่ยนแปลงผู้ถือครองที่ดิน ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับแปลงเกษตรกรรมที่เปลี่ยนมือไป และไม่สามารถซื้อขายที่ดินได้และมูลค่าที่ดินต่ำกว่าโฉนด และ นส.3 ที่สอดคล้องกับงานของ เสรี คงอยู่ (2535) ศึกษาถึงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมของครัวเรือนเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ป่าสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความไม่ต้องการของเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน คือ การจำกัดสิทธิในการซื้อขายและที่ดินถือครอง ร้อยละ 16.8 รองลงไปไม่เป็นอิสระในที่ดิน 3.2 ตามลำดับ ด้านวิธีการได้รับสิทธิในที่ดิน พบว่าอยากได้กรรมสิทธิ์แบบ น.ส. 3 เป็นส่วนใหญ่

2.2.4 สรุปผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ภูมิปัญญาด้านการเกษตรของตำบลถ้ำสิงห์ พบว่า ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ภูมิปัญญาด้านการเกษตร ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบทางบวก และทางลบ ทั้งนี้ได้จัดแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม

ผลกระทบทางบวกด้านเศรษฐกิจ ทำให้ เกษตรกรมีรายได้สูง การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถเพิ่มผลผลิต ประหยัดเวลา สามารถใช้เวลาที่เหลือไปทำกิจกรรมทางการเกษตรอื่นๆได้ หากเกษตรกรในชุมชนมีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้กับภูมิปัญญาสามารถสร้างมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรได้ ด้านผลกระทบทางด้านสังคม ทำให้ การศึกษานูรุลหานสูงขึ้น ทำให้สามารถเลือกประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น การรับราชการ การค้าขาย ฯลฯ สอดคล้องกับงานของบุญกร ลำโรง (2546) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องการศึกษาเรื่องการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำนาข้าวในเขตปฏิรูปที่ดินทุ่งกุลาร้องไห้ : ศึกษากรณีบ้านฮ่องสังข์ ตำบลทุ่งกุลาร้องไห้ อำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการทำนา ทำให้ช่วยประหยัด

แรงงานและทุนทรัพย์ ไม่เหน็ดเหนื่อย งานไม่หนัก เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและดินฟ้าอากาศ ไม่ยุ่งยาก ไม่หลายขั้นตอน ใช้แรงงานน้อยและสอดคล้องกับภาวะขาดแคลนแรงงาน ไม่ต้องเสี่ยงกับสภาพดินฟ้าอากาศ ฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วง และเกษตรกรที่ทำนาดำ มีเวลาว่าง และต่างใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการปลูกผัก ผลไม้ ทำสวนครัว รับจ้างภายนอกชุมชน มีการทำอาชีพเสริม ส่วนใหญ่เกษตรกรเก็บข้าวเปลือกไว้บริโภค ขายข้าวเปลือกเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ต้นทุนการทำนาหว่านจะน้อยกว่าการทำนาดำ ผลกระทบจากการทำนาหว่านต่อสังคมและสภาพแวดล้อมพบว่า มีผลทางบวก สามารถใช้เวลาว่างและยังคงยึดถือปฏิบัติพิธีกรรมเช่นเดิม ส่วนผลกระทบทางลบด้านเศรษฐกิจ ทำให้ ต้นทุนการผลิตเพิ่มจากการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เกษตรกรขาดความรู้ที่จะนำภูมิปัญญาทางการเกษตรมาประยุกต์ใช้กับการเทคโนโลยีสมัยใหม่ ขาดการเรียนรู้ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ เกิดการเสียดสีเทคโนโลยี และใช้เทคโนโลยีเกินความจำเป็น เกิดปัญหามลพิษและปัญหาสุขภาพ ด้านผลกระทบทางสังคม ทำให้เกษตรกรมีเวลามากขึ้นเนื่องจากการใช้เทคโนโลยี อาจใช้เวลาไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ขาดการวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยี เกษตรกรปรับเปลี่ยนเป็นนายจ้างภาคเกษตร ผลจากการใช้เทคโนโลยีทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานของสมชอบ อินทนา (2537) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชาวชนบท : กรณีศึกษาบ้านโคกศรี ตำบลอุ่มเม่า อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมที่มีผลกระทบตามมา คือ การมีสิ่งอำนวยความสะดวก และเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือนที่ทันสมัยมากขึ้น การส่งให้บุตรหลานมีการศึกษาสูง การยอมรับสิ่งใหม่ๆ เช่น การนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการเกษตรและทัศนคติของวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก ทำให้เกิดปัญหาสังคม เช่น การดื่มสุราอาละวาด การเล่นหวยเถื่อน การชกต่อยทะเลาะวิวาท และการเสเพลเสียดสี สอดคล้องกับงานของถาวร คำพิระ (2548) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม กรณีศึกษาบ้านแก่งไฮ ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย พบว่า เมื่อเกิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมของสังคมเมืองเข้ามาหมู่บ้านทำให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่และความทันสมัย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางวัตถุเป็นหลัก

2.2.5 การเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อและทัศนคติของเกษตรกรของตำบลถ้ำสิงห์

การเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อและทัศนคติของเกษตรกร ซึ่งส่งผลกระทบทางลบต่อตัวบุคคลในสังคม ทำให้ พฤติกรรมของคนเปลี่ยน ไม่ให้คุณค่าและสำคัญกับผู้เฒ่าผู้แก่ และมองว่าไม่มีคุณค่า ความเชื่อเป็นเรื่องเหลวไหลและไร้สาระ การเปลี่ยนแปลงค่านิยมให้การนับถือบุคคลที่เงินตราที่สอดคล้องกับงานพัชรินทร์ ฤทธิ์สำแดง (2549) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชนานเมือง : ศึกษากรณีชุมชนบ้านคลอง 7 ตำบลบึงคำ

พร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลกระทบทางวัฒนธรรมที่ทำให้คนในชุมชนไม่ให้คุณค่ากับสิ่งรอบตัวเอง ทั้งบุคคลและไม่เกรงกลัวธรรมชาติ ไม่เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ด้านผลกระทบทางลบต่อชุมชน ทำให้พิธีกรรมและประเพณีดั้งเดิมของชุมชนลดความสำคัญลง ทำให้ระบบความคิดของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อคุณธรรมและจริยธรรมลดลง ชุมชนมีความวุ่นวายต้องใช้การบังคับทางกฎหมายเพิ่มขึ้น และสถาบันทางศาสนามีความสำคัญทางจิตใจต่อคนในสังคมน้อยลงที่สอดคล้องกับ งานพัชรินทร์ ฤทธิ์สำแดง (2549) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชานเมือง : ศึกษากรณีชุมชนบ้านคลอง 7 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผลกระทบทางวัฒนธรรมที่ทำให้คนในชุมชนปฏิบัติตามสังคมตะวันตก และใช้ความทันสมัยไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนา ทำให้เกิดปัญหาทางสังคม ซึ่งตรงกับงานของสัจญลักษณ์ ยิ้มเฟื่อง (2548) ได้ศึกษาการพัฒนาเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนมอญปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดกับหนุ่มสาวชาวมอญที่เริ่มแต่งงานกับคนไทย บุตรหลานได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นตามความต้องการ การสาธารณสุขเจริญขึ้น ด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับบวงสรวงชีวิต เกือบไม่มีปฏิบัติแล้ว ความเชื่อเรื่องผีบ้าน ผีเรือนก็มีผู้นับถือน้อยมาก

2.3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของเขตปฏิรูปที่ดินของตำบลลำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมแบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังนี้

ปัจจัยภายในได้ศึกษา 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ และสังคม

1. ปัจจัยภายในด้านเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยด้านรายได้ และฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกร ความเจริญทางเศรษฐกิจของชุมชน การแข่งขันด้านการผลิตของคนในชุมชน

1.2 ปัจจัยด้านรูปแบบการผลิตที่มุ่งการค้า การปรับเปลี่ยนชนิดพืชตามความต้องการของตลาด การแข่งขันทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการเพาะปลูกตามระบบเศรษฐกิจ

1.3 ปัจจัยด้านค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงตามระบบเศรษฐกิจ พฤติกรรมการบริโภคอย่างไม่จำกัด

2. ปัจจัยภายในด้านสังคม

2.1 ปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนในชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลง เช่น การเสพติดอบายมุข

2.2 ปัจจัยด้านสถาบันหลักทางสังคมอ่อนแอ และไม่สามารถทำหน้าที่ได้เช่นเดิม และการเปลี่ยนแปลงบทบาทการทำหน้าที่ที่เน้นการทำหน้าที่เชิงเศรษฐกิจ

2.3 ปัจจัยการเมืองท้องถิ่น การแข่งขันทางการเมือง ความขัดแย้งทางการเมือง ภายใน ที่สร้างความขัดแย้งของบุคคลในชุมชน และการผูกขาดทางการเมืองที่ส่งผลต่อการสร้างฐานอำนาจของผู้นำและผลประโยชน์ของผู้นำ

2.4 ปัจจัยด้านการศึกษาของคนในชุมชนและการเข้ามาของข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อที่ทันสมัย ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เท่าทัน

2.5 ปัจจัยด้านคมนาคมและสาธารณูปโภคในชุมชนที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่กระจุกตัว ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำ/บทบาทผู้นำที่เปลี่ยนแปลงไป

ซึ่งปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน โดยสรุปเป็นประเด็นใหญ่ๆ คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ที่ประกอบด้วย รายได้ รูปแบบการผลิต และ ค่านิยมการบริโภค ส่วนปัจจัยด้านสังคมของงานวิจัย พบว่า ปัจจัยที่เข้ามา มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง คือ ปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนในชุมชน ปัจจัยด้านสถาบันหลักทางสังคมอ่อนแอ และไม่สามารถทำหน้าที่ได้เช่นเดิม ปัจจัยการเมืองท้องถิ่น การแข่งขันทางการเมือง ความขัดแย้งทางการเมือง ปัจจัยด้านการศึกษาของคนในชุมชนและการเข้ามาของข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อที่ทันสมัย ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เท่าทัน ปัจจัยด้านคมนาคมและสาธารณูปโภคในชุมชนที่ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานของงานพัชรินทร์ ฤทธิ์สำแดง (2549) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชนานเมือง : ศึกษากรณีชุมชนบ้านคลอง 7 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่าปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ที่เป็นการปรับเปลี่ยนจากที่ดินในการเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ปัจจัยความเป็นปัจเจกบุคคล ที่ทำให้คนหันไปนิยมความทันสมัย ขาดการยอมรับนับถือ ไม่นิยมยกย่องคนดี และการศึกษาทำให้คนมองว่าคุณธรรมเป็นสิ่งด้อยค่า และปัจจัยด้านวัฒนธรรมชุมชน ที่เกิดจากการสื่อสารที่ทำให้เกิดการแพร่ทางวัฒนธรรม การสาธารณูปโภคที่เจริญทำให้ชุมชนรับเอาวัฒนธรรมสังคมเมืองเข้ามา ส่งเสริมให้เกิดการใช้เทคโนโลยีใหม่ในการผลิต และงานทางวิชาการของจำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์และคณะ (2545: 171-172) ได้สรุป ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่ปัจจัยที่เกี่ยวกับมนุษย์ในสังคมโดยตรง ได้แก่ปัจจัยที่เกี่ยวกับประชากร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านความคิด อุดมการณ์ของสมาชิกในสังคม และงานของสุริชัย หวันแก้ว (2535: 162-163) ได้สรุปว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบ เช่น เทคโนโลยี การเมือง การทหาร ศาสนา

อุดมการณ์ เศรษฐกิจ ล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องกันและเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงของสถาบันทางสังคมของสังคมในสังคมนั้น

2. ปัจจัยภายนอก 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจและสังคม

- ปัจจัยภายนอกด้านเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม คือ ปัจจัยการแพร่กระจายของระบบทุนนิยม ทำให้พฤติกรรมของคนในชุมชนเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมบริโภคนิยม ปัจจัยเกี่ยวกับ นโยบายรัฐบาลที่มุ่งการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก ปัจจัยเกี่ยวกับนโยบายภาครัฐที่มุ่งส่งเสริมการเกษตรเพื่อการค้าเป็นหลัก ปัจจัยเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนสินเชื่อทางการเกษตร

- ปัจจัยภายนอกด้านสังคม คือ ปัจจัยการเข้ามาของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ปัจจัยการเข้ามาของสื่อ/เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างไร้ขีดจำกัด ปัจจัยนโยบายของรัฐที่ไม่มีความจริงจังกับประชาชน หวังผลประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง ปัจจัยการส่งเสริมจากภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อชุมชนและปัจจัยการส่งเสริมจากภาครัฐที่ไม่ต่อเนื่อง

ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานของงานพัชรินทร์ ฤทธิ์สำแดง(2549) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนชนานเมือง : ศึกษากรณีชุมชนบ้านคลอง 7 ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม คือ ปัจจัยด้านนโยบายรัฐบาลที่ปรับประเทศให้ทันสมัย โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น การขยายเมืองตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และการส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจต่างๆ ตลอดจนการสื่อสารมวลชน ทำให้คนในชุมชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กระบวนการศึกษา การคมนาคม ทั้งนี้สรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมของงานวิจัยชิ้นนี้มีผลมาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เข้ามาส่งผลกระทบต่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิชาการของ พัทยา สายหู (2524: 214-219) สรุปมูลเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไว้ว่าเกิดจากภายในสังคมเองและจากการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกสังคม ที่แพร่เข้ามาสู่ในสังคมจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมประเพณี กฎระเบียบใหม่ งานของจิตรรา วีรบุรินทร์ และอนุชา ม่วงใหญ่ (2548:275-276) ได้สรุปสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงไว้ 2 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงจากภายในสังคมและการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกสังคม และงานของจำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์และคณะ (2545:171-172) ได้สรุป ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ว่าเกิดจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอันเป็นปัจจัยที่อยู่นอกสังคม และปัจจัยที่เกี่ยวกับมนุษย์ในสังคมโดยตรง

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไปจากผลการวิจัย

3.1.1 หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนการให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการผลิตแบบพึ่งพาตนเอง และพึ่งพากลุ่มหรือองค์กรในชุมชนให้เป็นรูปธรรม จึงต้องให้การสนับสนุนงบประมาณต่อยอดหรืออำนาจความสะดวกด้านต่างๆแก่กลุ่มอาชีพ วิชากิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร เพื่อให้สามารถพัฒนาสู่สหกรณ์ สร้างความเข้มแข็งด้านการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร ลดอำนาจพ่อค้าคนกลางในการรับซื้อและจัดจำหน่ายผลผลิต

3.1.2 สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชุมพร สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดชุมพร ควรกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านการเกษตรแบบผสมผสาน เน้นการผลิตพืชหลากหลาย ผลิตสัตว์เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การผลิตที่เกื้อกูล สามารถลดต้นทุนการผลิตได้

3.1.3 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดชุมพร สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองชุมพร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเข้ามามีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการเกษตรแบบครบวงจรเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต

3.1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประสานกับโรงเรียน ศาสนสถาน แกนนำเกษตรกร เกษตรกรรุ่นใหม่ในชุมชนให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเชื่อของคนในชุมชน เป็นลายลักษณ์อักษรจัดพิมพ์เผยแพร่เพื่อเป็นองค์ความรู้ของคนในชุมชน และสามารถใช้การถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ต่อไป

3.1.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนงบประมาณแก่โรงเรียนในชุมชนเพื่อสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบความเชื่อดั้งเดิมของชุมชน ถ่ายทอดให้เยาวชนได้เรียนรู้ ได้ทราบ โดยใช้ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้เฒ่า ผู้แก่ในชุมชนเป็นครู วัตถุประสงค์เพื่อสร้างคุณค่าให้กับบุคคลกรในชุมชนและเป็นการสืบสานประเพณีและพิธีกรรมที่สามารถนำมาควบคุมแบบแผนและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนได้ ทั้งนี้ควรจัดการเรียนการสอนด้วยการนำปฏิบัติหรือการศึกษาดูงานเป็นหลัก และต้องสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมด้านความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรมดั้งเดิมของชุมชนทุกปี เพื่อให้เกิดการสืบสานสู่คนรุ่นหลัง

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research :PAR) ในการวิจัยครั้งต่อไป ทำให้เกษตรกรในชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในศึกษาผลที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งนี้ผลที่ได้จากงานวิจัยจะมีประโยชน์ต่อสมาชิกของชุมชนที่ใช้เป็นสนามในงานวิจัยมากขึ้น และเป็นการสร้างนักวิจัยท้องถิ่นขึ้นในของตำบลถ้ำสิงห์ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร